Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

Pismo tygodniowe.
Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.
Wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Nr. 30. **Poniedziałek**, dnia 22. Września 1879. **VI. rocznik.**

NABYWANIE PRAWA ZASTAWU
na realnościach, nie wpisanych w księgi gruntowe.

(Dr. T. S.) Czytelnicy nasi przypomną sobie polemikę w tym przedmiocie, wielce ważnym dla tych instytucyi kredytowych, które mają do czynienia z włościanami.

Ustawa cywilna nie zawiéra wyraźnych postanowień, w jaki sposób można realność, która nie jest wpisana w księgi tabularne lub gruntowe, oddać w zastaw. W braku wyraźnych przepisów prawnych w téj mierze zastósowano do tego wypadku analogiczne przepisy postanowienia tak ustawy cywilnéj, jak procedury sądowéj, — a ponieważ przy egzekucyi na wspomniane realności nabywa się prawo zastawu przez opisanie przedmiotu, — więc wprowadzono zastawnicze opisania dobrowolne, przez delegowanych komisarzy sądowych, i powszechną była w sądach praktyka, że tego rodzaju opisania zastawnicze na żądanie interesowanych przedsiębrano i w registraturze sądowéj przechowywano.

Skoro jednak Bank włościański zaczął na mocy tych zastawniczych opisań wdrażać egzekucye — domagając się, aby na podstawie tych opisań przystępywano wprost do rozpisania licytacyi, a zatém bez egzekucyjnego zastawniczego opisania, — wówczas podniesiono wątpliwość, czyli takie dobrowolne opisanie zastawnicze nadaje wierzycielowi prawo zastawu.

Podniesiono mianowicie, że zastawnicze opisanie żadnego nie ma znaczenia w obec osób trzecich, jeżeli dotycząca realność nie została oddaną w posiadanie wierzyciela; że e g z e k u c y j n e opisanie zastawnicze, dokonane na żądanie i n n e g o wierzyciela, zapewnia temuż piérwszeństwo przed dawniejszym wierzycielem, który tylko na d o b r o w o l n é m opisaniu zastawniczém się opiéra; — że na wypadek sprzedania realności, opisanéj zastawniczo d o b r o w o l n i e, nowy właściciel, który o tém opisaniu nie wiedział, nie ma wcale obowiązku płacić dług poprzedniego właściciela, a wierzyciel traci wszelkie prawo do opisanéj realności; — słowem, że dobrowolne opisanie zastawnicze realności, nie będącéj przedmiotem ksiąg publicznych, żadnego zabezpieczenia nie daje dla pożyczki, udzielonéj na podstawie tego opisania.

Zdania prawników w téj kwestyi były podzielone. Orzeczenia sądów były bardzo rozmaite. Niektóre sądy zaczęły nawet odmawiać żądaniom Banku włościańskiego względem przedsięwzięcia dobrowolnych opisań zastawniczych.

Taki stan rzeczy był nader groźnym dla Banku włościańskiego, tudzież dla Zakładu kredytowego ziemskiego w Krakowie. Z pomiędzy Towarzystw zaliczkowych najwięcéj interesowaném było Towarzystwo zaliczkowe w Czerniowcach, które znaczne sumy rozpożyczyło włościanom.

Ministerstwo sprawiedliwości, w skutek memoryału wniesionego przez Zakład kredytowy ziemski w Krakowie, przedłożyło tę kwestyą najwyższemu trybunałowi do zasadniczego rozstrzygnienia. Decyzya najwyższego trybunału została wpisaną do księgi orzeczeń (Judicaten-Buch) i będzie odtąd stanowić normę postępowania sądów.

Ze względu na wielką doniosłość téj kwestyi przytaczamy orzeczenie Najwyższego Trybunału w dosłownym przekładzie, nadmieniając, iż takowe reskryptem c. k. wyższego Sądu krajowego we Lwowie z dnia 5. b. m. Sądom piérwszéj instancyi rozesłaném zostało [1]).

---

1. Prawo zastawu na nieruchomościach, które nie są wpisane do ksiąg gruntowych, nabywa się przez opisanie zastawnicze, chociaż egzekucya nie jest jeszcze wdrożoną.

2. Skutki prawne takiego zastawniczego opisania, przedsięwziętego celem nadania prawa zastawu bez egze-

[1]) Zwracamy uwagę pp. syndyków i prawnych doradców naszych stowarzyszeń, że według ministeryalnego rozporządzenia, poniżéj przytoczonego, także dawniéj nabyte już prawa zastawu na realnościach nietabularnych mają być wciągnięte do wykazów i indeksów, których założenie i utrzymywanie Sądom piérwszéj instancyi poleconém zostało, celem utrzymania należytéj ewidencyi co do zastawniczych opisań nietabularnych realności.

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc Sierpień 1879.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Udziały		Fundusz rezerwowy		Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca		Wkładki oszczędności: Włożono w ciągu miesiąca		Wkładki oszczędności: Wyjęto w ciągu miesiąca		Wkładki oszczędności: Stan z końcem miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Spłacone w ciągu miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan z końcem miesiąca	
	z końcem miesiąca		z końcem miesiąca																	
	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct
Białéj	11.196	89	1.320	—	22.182	35	1.754	—	3.385	—	20.551	35	10.450	—	150	—	—	—	10.600	—
„ Wzaj. Pom.	2.000	96	110	59	6.196	93	3.021	21	1.602	22	7.615	92	3.000	—	—	—	—	—	3.000	—
Birczy	4.317	46	555	69	4.066	11	304	50	—	—	4.370	61	12.965	—	300	—	650	—	12.615	—
Bóbrce	2.533	52	723	69	4.392	60	142	27	57	83	4.477	04	9.650	—	5.180	—	4.700	—	10.130	—
Brzesku	49.729	61	2.369	—	77.354	35	2.131	62	4.416	71	75.069	26	—	—	—	—	—	—	—	—
Busku	5.104	57	1.551	66	8.673	18	603	65	1.694	95	7.581	88	3.995	84	—	—	500	—	3.495	84
Dąbrowie	32.100	68	8.426	47	—	—	—	—	—	—	—	—	121544	58	2.154	82	2.216	31	121483	09
Delatynie	10.938	64	834	85	5.369	64	286	45	279	32	5.376	77	10.800	—	—	—	—	—	10.800	—
Glinianach	16.347	32	1.958	56	38.236	51	2.794	84	1.476	90	39.554	45	5.350	—	2.246	—	450	—	7.146	—
Gorlicach	54.272	67	6.201	12	61.297	55	5.093	96	5.743	—	60.648	51	56.683	83	9.071	83	8.137	22	57.618	46
Jarosławiu	21.544	45	2.805	16	26.591	92	812	16	4.144	83	23.259	25	16.797	84	220	—	—	—	17.017	84
Jaryczowie	100	50	29	—	55	—	—	—	—	—	55	—	500	—	—	—	50	—	450	—
Kałuszu	3.054	24	219	—	1.130	12	—	—	—	—	1.130	12	6.300	—	—	—	550	—	5.750	—
Kołomyi	5.716	53	511	99	16.925	80	3.435	82	2.668	92	17.692	70	7.000	—	1.000	—	260	—	7.740	—
Komarnie	4.526	97	605	31	12.357	59	205	39	536	02	12.026	96	3.000	—	—	—	—	—	3.000	—
Krakowcu	312	50	53	—	75	20	55	—	—	—	130	20	500	—	—	—	—	—	500	—
Limanowéj	9.938	10	348	69	8.175	66	2.390	16	2.996	19	7.569	63	10.858	—	2.846	—	440	—	13.264	—
Lwowie	118239	60	11.663	37	261971	79	36.099	05	38.859	30	259211	54	23.355	—	—	—	5.855	—	17.500	—
Lwów pocztowe	10.544	31	297	—	38	—	11	—	13	—	36	—	4.460	—	—	—	—	—	4.460	—
Łańcucie	14.993	46	8.655	87	64.875	73	2.659	59	1.446	08	66.089	24	16.137	20	—	—	—	—	16.137	20
Makowie	1.169	59	239	50	8.433	64	2.171	09	882	62	9.722	11	—	—	—	—	—	—	—	—
Mariampolu	2.115	—	196	47	559	6	40	52	13	50	586	08	3.800	—	—	—	40	—	3.760	—
Mielcu	8.819	12	1.135	84	31.691	16	464	04	944	94	31.210	26	3.000	—	—	—	—	—	3.000	—
Milówce	941	50	271	—	1.824	64	856	85	251	13	2.430	36	1.000	—	—	—	—	—	1.000	—
Mościskach	11.186	06	3.815	76	13.116	90	632	50	535	03	13.234	37	12.950	—	—	—	—	—	12.950	—
Nowym Sączu	15.216	29	651	23	37.173	84	12.240	79	5.015	80	44.388	83	20.900	—	6.750	—	6.500	—	21.150	—
Pilźnie	519	00	150	00	550	60	—	—	159	85	390	74	—	—	—	—	—	—	—	—
Przemyślu rolne	28.281	15	2.890	99	92.500	74	9.104	—	4.193	81	97.410	93	29.500	—	3.000	—	—	—	32.500	—
Radomyślu	222	74	61	—	1	50	22	—	—	—	23	50	1.600	—	—	—	—	—	1 600	—
Radziechowie	8.742	20	2.120	—	21.199	58	3.244	50	2.977	33	21.466	75	10.000	—	—	—	—	—	10.000	—
Rohatynie	7.712	33	1.616	—	17.693	93	62	—	1.426	59	16.329	34	7.300	—	4.000	—	250	—	11.050	—
Rozdole	5.194	62	678	66	1.552	17	118	94	226	13	1.444	98	8.309	91	400	—	—	—	8.709	91
Rudkach	5.031	62	676	88	5.128	81	198	50	298	13	5.029	18	8.150	—	—	—	—	—	8.150	—
Sieniawie	904	93	184	—	1.156	—	1.269	71	—	—	2.425	71	7.800	—	—	—	—	—	7.800	—
Sokalu	10.842	61	728	81	11.410	13	315	72	51	69	11.674	16	23.504	31	—	—	500	—	23.004	31
Skałacie	1.447	54	376	40	34	—	—	—	—	—	34	—	2.700	—	—	—	—	—	2.700	—
Śniatynie	3.368	06	424	28	3.520	07	—	—	—	—	3.520	07	2.500	—	—	—	—	—	2.500	—
Stanisławowie	90.605	97	7.473	95	158265	26	5.403	02	9 231	17	154437	11	9.175	90	3.834	79	5.485	20	7.525	49
„ (odd. zast.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28.120	—	7.000	—	2.000	—	33.120	09
Stryju	2.518	28	165	10	1.802	71	115	—	100	—	1.817	77	9.800	—	—	—	100	—	9.700	—
Szczércu	2.004	02	480	84	1.398	62	174	38	320	—	1.253	—	1.925	—	2.000	—	1.925	—	2.000	—
Tarnowie	15.978	28	5.069	24	43.032	41	3.544	—	215	—	46 361	41	7.810	—	—	—	3.300	—	4.510	—
Tłumaczu	9.443	42	1.746	29	23.801	28	183	31	500	—	23.484	59	1.829	—	3.000	—	—	—	4.829	—
Tyśmienicy	16.857	96	2.547	27	10.237	04	446	50	570	53	10.113	01	19.605	14	—	—	550	—	19.055	14
Wykotach	2.851	70	250	85	5.779	23	124	02	30	—	5.873	25	7.650	—	650	—	700	—	7.600	—
Zakliczynie	745	33	83	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.600	—	70	57	110	—	2,560	57
Zbarażu	11.933	87	2.094	48	2.669	53	14	94	100	—	2.584	47	15.371	32	50	78	9	38	15.412	72
Złoczowie	5.774	10	679	99	9.386	82	974	—	1.857	46	8.503	36	2.200	—	—	—	350	—	1.850	—

Stan bierny (dalej) i Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Odsetki		Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca		Pożyczki udzielone: Spłacono w ciągu miesiąca		Pożyczki udzielone: Udzielono w ciągu miesiąca		Pożyczki udzielone: Stan z końcem miesiąca		Koszta założ. ruchomości i adm.		Reszta pozycyi stanu czynnego		Gotówka	
	z końcem miesiąca		z końcem miesiąca										z końcem miesiąca		z końcem miesiąca		z końcem miesiąca	
	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct
Białéj	846	93	1.327	98	40.989	18	1.008	—	1.697	54	41.678	72	2.340	2	1.296	63	529	58
„ Wzaj. Pom.	351	36	—	—	8.531	76	1.942	—	4.671	50	11.261	26	928	16	241	15	648	26
Birczy	2.386	57	152	7	21.668	85	2.248	—	2.315	—	21.735	85	1.157	93	1.425	11	78	51
Bóbrce	471	44	326	45	17.355	8	1.345	63	1.257	44	17.266	89	257	52	—	—	1.137	74
Brzesku	6.397	28	5.042	91	121.459	52	13.573	—	15 328	77	119.703	75	1.228	42	17.556	59	119	30
Busku	1.395	54	—	—	19.205	47	2.277	19	1.064	21	17.992	49	1.094	73	—	—	42	27
Dąbrowie	5.706	45	6.028	19	157.795	62	1.553	78	8.746	—	164.987	84	1.338	39	6.700	20	723	45
Delatynie	2.580	45	185	58	27.689	11	1.037	87	1.065	—	27.716	24	1.293	81	1.510	43	295	81
Glinianach	6.237	28	54	32	65.411	67	2.919	47	6.926	—	69.418	20	1.517	45	9	16	353	12
Gorlicach	—	—	18.373	31	165.923	84	16.482	34	17.540	—	166.982	49	3.329	56	25.471	44	1.330	58
Jarosławiu	3.453	13	562	96	46.467	11	4.979	66	5.370	—	46.859	45	1.988	66	15.022	43	4.772	26
Jaryczowie	13	35	28	20	595	—	45	—	50	—	600	—	31	84	—	—	9	21
Kałuszu	6	19	287	84	10.529	97	470	—	—	—	10.057	97	6	62	350	54	32	26
Kołomyi	2.310	53	173	30	29.881	4	3.285	82	4.704	—	31.299	22	72	25	2.198	89	574	69
Komarnie	3.365	84	222	84	23.232	76	1.437	18	1.480	57	23.276	15	323	47	129	55	18	75
Krakowcu	69	37	4	11	842	—	—	—	95	—	937	—	132	90	10	46	12	82
Limanowéj	1.396	43	129	14	28.489	47	1.975	74	2.719	—	29.232	73	623	17	77	70	2.712	39
Lwowie	15.275	36	109	36	397.559	25	92.984	90	86.908	64	391.482	97	9.092	35	18.360	35	3.063	54
Lwów pocztowe	1.688	23	6	70	16.000	78	1.799	32	2.434	—	16.635	46	380	9	—	—	16	69
Łańcucie	8.556	99	2.207	20	105.609	51	2.165	76	2.080	—	105.523	75	1.351	47	9.365	45	399	29
Makowie	894	13	—	—	9.784	96	186	18	1.670	—	11.268	78	410	26	107	18	239	11
Mariampolu	357	83	375	10	6.553	50	806	50	828	—	6.575	—	320	19	262	44	232	85
Mielcu	1.714	93	2.110	53	45.174	35	1.960	24	1.971	60	45.185	71	624	58	1.823	16	357	23
Milówce	301	06	30	89	3.853	51	714	—	1.246	50	4.386	1	257	57	—	—	331	24
Mościskach	963	40	512	98	40.069	49	5.386	94	5.682	—	40.364	55	629	—	1.311	14	357	88
Nowym Sączu	3.048	80	899	79	74.871	—	18.357	—	18.503	—	75.017	—	1.060	20	7.813	73	1.463	99
Pilźnie	208	19	9	41	1.030	—	360	—	315	—	985	—	268	52	—	—	23	82
Przemyślu rolne	7.697	28	3.553	03	158.353	49	26.292	58	29.717	—	161.777	91	622	21	6.013	75	3.919	51
Radomyślu	102	10	12	31	1.771	12	48	67	125	—	1.847	45	79	42	—	—	94	78
Radziechowie	1.851	14	599	04	41.304	26	2.468	56	2.735	—	41.570	70	820	18	28	37	2.359	88
Rohatynie	1.964	23	882	74	34.306	72	4.153	90	6.211	—	36.363	82	1.643	5	1.353	54	149	23
Rozdole	1.186	05	985	88	15.594	86	2.187	90	2.822	—	16.228	96	704	51	940	97	325	66
Rudkach	1.359	94	—	—	19.322	80	970	—	650	—	19.012	80	763	12	104	81	366	89
Sieniawie	370	98	382	23	9.440	95	1.125	36	2.680	—	10.995	59	807	17	628	33	107	43
Sokalu	—	—	2.660	72	45.917	84	1.619	63	1.024	—	45.322	21	443	41	2.393	48	751	51
Skałacie	139	98	24	87	4.623	63	170	88	30	—	4.482	75	294	4	248	56	175	81
Śniatynie	1.464	94	—	—	9.885	87	769	43	630	—	9.746	42	903	61	—	—	71	6
Stanisławowie	6.430	63	19.870	70	257.000	7	68.428	87	64,252	87	252.824	7	2.245	57	24.988	76	6.285	45
„ (odd. zast.)	1.000	51	2.087	25	28.448	—	4.612	—	10.906	—	34.742	—	128	33	—	—	1.337	52
Stryju	1.240	84	26	48	13.618	47	601	1	1.230	—	14.247	46	614	20	565	64	41	11
Szczércu	76	83	84	73	5.702	32	107	30	66	—	5.661	2	117	63	78	42	42	3
Tarnowie	80	10	—	—	66.074	98	4.566	85	4.303	60	65.811	75	2.546	93	2.127	32	1.513	5
Tłumaczu	2.618	43	1.181	54	36.677	55	2.188	21	4.508	31	38.997	65	1.590	62	757	14	1.957	86
Tyśmienicy	2.106	41	488	86	48.525	27	1.509	—	721	—	47.757	27	1.761	47	1.249	93	419	98
Wykotach	183	88	—	—	16.114	42	207	13	195	—	16.102	29	494	54	5	3	157	82
Zakliczynie	13.949	—	—	—	3.364	50	1.563	50	1.352	—	3.153	—	270	79	10	—	94	60
Zbarażu	3.117	67	1.649	85	29.801	86	1.029	5	1.130	—	29.902	81	1.242	13	5.367	43	280	69
Złoczowie	1.539	27	222	03	18.769	33	1.603	2	658	—	17.824	31	418	50	50	—	275	94

kucyi, są takie same, jak przy egzekucyjném opisaniu zastawniczém.

3. Sądy realne, w razie obciążenia nieruchomości zastawem na pokrycie pożyczki, zaciągnąć się mającéj w uprzywilejowanym zakładzie kredytowym, obowiązane są przedsięwziąć zastawnicze opisanie zastawionego przedmiotu, na żądanie interesowanych.

4. Opisanie zastawnicze, uzyskane przez uprzywilejowany zakład kredytowy w sądzie realnym, celem urzeczywistnienia nabytego kontraktem prawa zastawu, nie może służyć prowadzącym egzekucyą innym wierzycielom jako egzekucyjne opisanie zastawnicze.

Uzasadnienie.

ad 1. W myśl §. 448. ust. cyw. można nabyć prawo zastawu także na nieruchomościach, które nie są wpisane w księgach gruntowych.

Według powszechnéj praktyki w sądach galicyjskich nadawano na takich nieruchomościach prawo zastawu w drodze egzekucyi, a ten akt egzekucyjny dokonywano przez zastawnicze opisanie dotyczącéj realności, przedsięwzięte przez delegowanego komisarza sądowego, poczém sąd wydaje uchwałę względem przyjęcia dotyczącego protokołu, a zatwierdzając ten protokół konstatuje nabycie egzekucyjnego prawa zastawu i takowe uwidocznia.

Postępowanie to jest prawnie uzasadnioném, w myśl §§. 448. i 449. ust. cyw. i analogii z §§. 451., 452., 427. i 428. ust. cyw., tudzież §. 455. procedury sądowéj.

Nieulega także wątpliwości, że na nieruchomościach, w księgi gruntowe nie wpisanych, można nabyć prawo zastawu także bez egzekucyi, na podstawie kontraktu (§. 449. ust. cyw.) i że nabycie tego kontraktowego prawa zastawu uskutecznia się w taki sam sposób, mianowicie przez opisanie zastawnicze dotyczącéj realności.

ad 2. Z powyższego wywodu wynika, że prawne skutki prawa zastawu, nabytego bez egzekucyi na realności, w księgi gruntowe nie wpisanéj, są takie same, jak przy egzekucyjném prawie zastawu, — wierzyciel bowiem w obu wypadkach nabywa prawo rzeczowe do zaspokojenia swéj pretensyi z zastawionego przedmiotu, jeżeli zobowiązanie w terminie oznaczonym wypełnione nie będzie (§§. 447. i 449. ust. cyw.).

Nieuzasadnioném prawnie jest zatém zdanie, że przez opisanie zastawnicze realności nietabularnéj bez egzekucyi, chociażby przez organ sądowy przedsięwzięte, nie można nabyć prawa zastawu, i że trzeba dopiéro żądać i przeprowadzić przemianę nabytego prawa zastawu w egzekucyjne.

ad 3. Że sądy realne mają prawo zakładom kredytowym także bez egzekucyi dopomagać w celu skonstatowania obciążenia nieruchomości zastawem, nie ulega wątpliwości, gdyż wszystkie akta prawne niesporne, dotyczące ksiąg publicznych, należą do kompetencyi sądów, a wszystkie realności, wpisane w księgach publicznych, lub nie wpisane, podlegają jurysdykcyi realnéj sądów, którym według przepisów normy juryzdykcyjnéj przekazane jest prowadzenie ksiąg publicznych dla realności założonych, tudzież przedsiewzięcie wszelkich aktów realnych, rozstrzyganie pozwów o prawa rzeczowe na nieruchomościach, o podział realności lub o sprostowanie granic; -- według postanowień zaś ces. patentu z d. 9. sierpnia 1854. §§. 267. i 268. powołane są sądy także do interweniowania przy dobrowolnych oszacowaniach i licytacyach.

Nie można zatém wątpić, że sądy realne mają prawo — przy zastawieniu realności bez egzekucyi, zakładom kredytowym dopomagać, uskutecznione w ten sposób zastawienie uchwałą sądową konstatować i interesowanych o tém zawiadamiać, zwłaszcza że według §. 281. ces. patentu z d. 9. sierpnia 1854. strony mogą żądać poświadczenia urzędowego co do okoliczności sądowi z aktów wiadoméj, jeżeli chcą tego poświadczenia użyć w swych interesach.

Lecz sądy realne są nie tylko uprawnione, ale także obowiązane, interweniować przy dobrowolném obciążeniu zastawem realności, w księgi publiczne nie wpisanych, jeżeli ma być udzieloną pożyczka z zakładu kredytowego, któremu, na mocy zatwierdzonych przez władzę statutów, przysłuża prawo udzielania pożyczek na takie realności, skoro te pożyczki zabezpieczone zostały przez zastawnicze opisanie dotyczących realności, przedsięwzięte przez sąd realny i do wiadomości sądu przyjęte,— zwłaszcza gdy takie zakłady kredytowe mają także prawo wydawania listów zastawnych i listów dłużnych, które nietylko są przedmiotem publicznéj transakcyi, ale także używane bywają na lokacyą kapitałów instytucyi publicznych i funduszów pupilarnych.

Z licznych rekursów wnoszonych do Najwyższego Trybunału przez takie zakłady kredytowe, mianowicie przez galicyjski Zakład kredytowy włościański, bukowińskie Towarzystwo zaliczkowe i galicyjski Zakład kredytowy ziemski (w Krakowie) okazuje się, że sądy powiatowe w Galicyi i na Bukowinie dawniéj wcale nie wachały się interweniować przy takich dobrowolnych obciążeniach zastawem, a nawet posuwały się tak daleko, że mianowały w tym celu komisarzy sądowych z ogólném, z góry udzieloném upoważnieniem.

Obecnie starano się wykazać niedopuszczalność sądowéj interwencyi w takich wypadkach, i powoływano się na orzeczenie Najwyższego Trybunału, które zapadło w skutek zażalenia rolniczego Zakładu kredytowego, z powodu, iż odmówiono mu ogólnéj delegacyi komisarzy sądowych, do przedsięwzięcia opisań zastawniczych za każdoczesném ustném zgłoszeniem; — lecz w orze-

czeniu tém uznano jako niedopuszczalne tylko takie ogólne delegacye, ponieważ sądowi musi być zastrzeżoną możność decyzyi co do tego, czyli żądane zastawnicze opisanie dozwolić należy.

Przestrzegając zaś ten sposób postępowania nie ma powodu obawiać się zawikłań, które tylko stąd wynikły, że niektóre sądy delegowały ogólnie komisarzy sądowych do zaciągania pożyczek w Banku włościańskim, ci komisarze przedsiębrali opisania zastawnicze na ustne zgłoszenie się stron, aktów zaś takich sąd w ewidencyi wcale nie utrzymywał, — co jednak bardzo łatwo może i powinno być wykonaném przy prowadzeniu indeksów w protokole podawczym lub w registraturze.

ad 4. Nie ulega wątpliwości, że kontraktowe prawo zastawu, nadane dla pożyczki z banku lub zakładu kredytowego przez dobrowolne obciążenie zastawem, przez to, że sąd interweniuje, nie nabywa jeszcze właściwości egzekucyjnego prawa zastawu; nie można zatém to kontraktowe prawo zastawu rozszérzać na rzecz innego wierzyciela, który właśnie stara się o prawo zastawu egzekucyjne.

W téj myśli zapadło kilka orzeczeń Najwyższego Trybunału. Że zaś wierzyciel, którego pretensya cięży na realności tytułem kontraktowego prawa zastawu, nie potrzebuje do przeprowadzenia egzekucyi uzyskać w sądzie egzekucyjnego prawa zastawu,—jest zawarte w przepisach §. 426. galic. procedury sądowéj.

Ministerstwo sprawiedliwości intymując to zasadnicze orzeczenie Najwyższego Trybunału — sądom apelacyjnym, poleca, aby o tém sądy piérwszéj instancyi zawiadomić i czuwać nad tém, by wytknięte przez Najwyższy Trybunał wadliwości przy zastawniczych opisaniach nie powtarzały się.

Zwraca zarazem Ministerstwo uwagę, iż sądy powinny badać dokładnie, czyli żądane opisanie zastawnicze realności jest dopuszczalne, tudzież że delegowany komisarz sądowy powinien na miejscu sprawdzić, jakie są części składowe realności tudzież jéj przynależytości, niemniéj jakie prawa rzeczowe istnieją na realności, a przedewszystkiém wyjaśnić, c z y d ł u ż n i k j e s t w ł a ś c i c i e l e m r e a l n o ś c i. Sąd zaś przedłożony przez komisarza protokół zastawniczego opisania tylko w takim razie przyjąć powinien, jeżeli takowy prawnym wymogom odpowiada.

Aby zaś te opisania zastawnicze w należytéj ewidencyi utrzymać — poleca Ministerstwo założyć w każdym sądzie **wykaz**, zawiérający:

oznaczenie realności,

oznaczenie stron interesowanych,

oznaczenie pretensyi, dla któréj prawo zastawu nadano, — wreszcie

powołanie uchwały sądowéj, którą zastawnicze opisanie jako zgodne z ustawą uznano, — i rubrykę na adnotacye dotyczące rozporządzeń sądowych, odnoszących się do téj saméj wierzytelności.

Wykaz ten będzie prowadzony oddzielnie dla każdéj gminy, a sąd apelacyjny ma formularz takowego do zatwierdzenia Ministerstwu przedłożyć. Niemniéj téż ma sąd apelacyjny czuwać nad tém, aby j u ż i s t n i e j ą c e o p i s a n i a z a s t a w n i c z e w przeciągu pewnego czasu do powyższego indeksu wpisano.

Dziesięcioletnia działalność

warszawskiego towarzystwa spożywczego „M e r k u r y“.

(Dr. T. S.) Towarzystwa spożywcze w ziemiach polskich dotychczas nie miały powodzenia, podczas gdy w sąsiedniéj Morawii i Czechach nader pomyślnie się rozwijają. Mamy jednak dwa stowarzyszenia tego rodzaju, które, dzięki wytrwałości kierowników, przetrwały już czasy próby, i kilkoletniem istnieniem dały dowód niewątpliwéj żywotności. Są to stowarzyszenia spożywcze w Warszawie i we Lwowie. O towarzystwie lwowskiém podawaliśmy czytelnikom naszym kilkakrotnie zajmujące szczegóły, a będziemy mieli sposobność wkrótce dokładny przedstawić obraz obecnego stanu; o towarzystwie warszawskiém zaś, założoném przed 10 laty przez Dyrektora Banku Polskiego, Antoniego Nagórnego i ś. p. Juliana Statkowskiego, mamy bardzo wyczerpujące wiadomości z warszawskiego „Ekonomisty“, wychodzącego pod redakcyą tegoż p. Nagórnego.

Warszawskie Towarzystwo spożywcze powstało w r. 1869. Udział wynosił 10 rubli, wpłacalnych miesięcznemi ratami po 25 kopiejek. Chciano ułatwić w ten sposób przystąpienie robotnikom fabrycznym, czeladzi rzemieślniczéj itp. — lecz nadaremnie. Ta ludność, pracująca w pocie czoła, dla któréj najdrobniejsza oszczędność wielkie ma znaczenie, nie przystąpiła do towarzystwa spożywczego, podczas gdy n. p. w Pradze ona właśnie stanowi główny kontyngens „Ula“. Towarzystwo warszawskie więc, podobnie jak lwowskie, liczy między członkami swymi tylko bardzo małą ilość robotników, a składa się z urzędników, nauczycieli, właścicieli realności, majstrów rękodzielniczych itp. Musiano zastósować się do żądań większości członków i odpowiednio zaopatrzyć sklepy. Tu zaraz natrafiono na trudności, wynikające z niedostatecznego kapitału. Fundusz zebrany z 10 rublowych udziałów, byłby dostatecznym dla towarzystwa, złożonego przeważnie z jednolitéj ludności robotniczéj, skromne mającéj wymagania, — lecz dla różnorodnych żądań publiczności zamożniejszéj wystarczyć nie mógł ten drobny kapitał, wynoszący przeciętnie 11.000 rubli.

Nie można téż było otworzyć kilkunastu sklepów, w różnych dzielnicach miasta, jak tego wymagała wielka rozległość Warszawy. Poprzestano na kilku sklepach.

Zaprowadzoną zaraz w piérwszém półroczu jatkę własną po czterech miesiącach ze stratą zamknięto.

W r 1870. zaprowadzono bazar, którego celem było pośredniczyć w sprzedaży przedmiotów już używanych, i zastąpić tak zwane tandety. Bazar ten utrzymał się przez dziewięć lat; sprzedano w nim za 52.000 rubli; lecz dochód z komisowego nie wystarczał na pokrycie administracyi, a towarzystwo straciło na tym interesie 1.166 rubli. Ostatecznie wypuszczono bazar w administracyą, zachowując sobie tylko nadzór.

Sklepów miało towarzystwo początkowo trzy, obecnie sześć. W sklepach tych sprzedaje się pieczywo, mąkę, masło, towary kolonialne, cukier itp. wiktuały. Oprócz tego urządziło towarzystwo sprzedaż rabatową w sklepach i składach prywatnych, lecz sprzedaż ta w ostatnich latach znacznie się zmniejszyła. Sprzedawano w ten sposób głównie: pieczywo, drzewo, węgiel, naftę i wędliny.

W chwili rozpoczęcia działania liczyło towarzystwo 945 członków. Liczba ta wzrosła w r. 1871. na 1607 — w następnym zaś roku spadła nagle do 1398, obecnie zaś wynosi 1484.

Towarzystwo sprzedało w sklepach własnych:

w r. 1870. za	. . 113.488	rubli
„ 1874. „	. . 169.014	„
„ 1878. „	. . 150.619	„

Sposobem rabatowym zaś sprzedano:

w r. 1870. za	. . 52.892	rubli
„ 1876. „	. . 111.124	„
„ 1878. „	. . 28.818	„

Zysk surowy na towarach wynosił:

w r. 1870. za	. . 9.538	rubli
„ 1874. „	. . 13.385	„
„ 1878. „	. . 14.669	„

W ogóle sprzedano w sklepach stowarzyszenia w ciągu 10 lat więcéj niż za $1\frac{1}{2}$ miliona rubli. Suma sprzedaży rabatowéj dosięgła w tym czasie 420 tysięcy rubli. Dywidendy wypłacono w tych 10 latach 32.000 rubli.

W piérwszém półroczu bieżącego roku okazuje się żywsze zainteresowanie sprawami warszawskiego stowarzyszenia. Wzmogła się znacznie sprzedaż w sklepach, a tém samém wzrósł i zysk brutto. Zarząd towarzystwa nie traci nadziei, że odtąd już trwale będzie się rozszérzał zakres działania téj instytucyi. Lecz aby te nadzieje się spełniły, potrzebaby przedewszystkiém powiększyć bardzo znacznie kapitał obrotowy (cały majątek towarzystwa wynosił w dniu 1. lipca b. r. około 20.000 rubli), gdyż nie posiadając własnéj piekarni, własnego składu drzewa itp., towarzystwo ogranicza się tylko na zwykły handel sklepowy, a tą drogą nigdy do należytego rozwoju dojść nie może.

Ruch stowarzyszeń.

Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek w Pilznie na walném zgromadzeniu dnia 24. sierpnia b. r. postanowiło od 1. stycznia 1880. przyjąć porękę nieograniczoną. Jeżeli artykuł umieszczony w Nrze 26. naszego pisma w sprawie rozwoju tego stowarzyszenia zdołał przekonać tegoż członków o korzyściach poręki nieograniczonéj, nie możemy nie wyrazić zdziwienia, czemu nie przystąpiono zaraz do reorganizacyi stowarzyszenia, którego powodzenie wpływa na stósunki ekonomiczne całego powiatu.

Rada zawiadowcza Towarzystwa zaliczkowego w Kałuszu uchwałą z dnia 8. września b. r. postanowiła przyjąć stałego płatnego urzędnika. Jest więc nadzieja, że stowarzyszenie to pod względem założenia należące do najstarszych w kraju i w łonie swym życzliwych i wpływowych liczące mężów, — nabierze żywotności, ruchliwości i odpowie piekącym potrzebom kredytu osobistego w powiecie.

Rada zawiadowcza Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie uchwaliła na wniosek Dyrekcyi zniżyć od 1. października b. r. stopę procentową dla członków z 9 na 8 od sta rocznie.

ROZMAITOŚCI.

Kandydat do dekoracyi. Według obiegającéj pogłoski między zaufania godnymi osobami, nauczyciel szkoły ludowéj w Łącku, powiecie nowosądeckim, ma na procent lichwiarski wypożyczonych 2000 zł. Wysokości stopy procentowéj podać nie możemy. Natomiast zaznaczamy, że światłodawca ten tytułem odsetek zwłoki pobiera jednego centa od każdego reńskiego za każdą godzinę, o którą dłużnik spóźnił się z zapłaceniem kapitału. Ten jeden wypadek cechujący stosunki kredytowe naszego kraju, zachęcić może Wydział krajowy do zrealizowania półmilionowéj pożyczki na rzecz stowarzyszeń zaliczkowych. My tymczasem adresujemy sprawę uregulowania stosunków kredytowych w Łącku gorliwości Kasy zaliczkowéj w Nowym Sączu.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.